

NVE

CLEMENS KRAFT AS
Fridtjof Nansens plass 6

Vår dato: 24.04.2025

Vår ref.: 201107642-78 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE avslår søknad om planendring for Føssaberge kraftverk i Vang kommune, Innlandet fylke

Sammendrag

Hva søkes det om?

På vegne av Føssaberge Kraftverk AS søker Clemens Kraft AS og Skagerak Kraft AS om planendring for Føssaberge kraftverk, som fikk konsesjon 30.11.2016 og forlenget byggefrist til 30.11.2026. Clemens Kraft søker om å bygge kraftstasjonen 2 meter under kotehøyden gitt i konsesjonen for å øke anleggets installerte effekt. Dette innebærer at kraftverkets åpne utløpskanal, inkludert det nedgravde utløpsrøret, må forlenges med ca. 200 meter. Den årlige kraftproduksjon vil ifølge søknaden økes med ca. 1,6 GWh, slik at årlig produksjon blir 17,5 GWh.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune mener Laglimsbekkens funksjon for fisk må kartlegges. De forventer at søker blir pålagt å overvåke vandringsløsninger for fisk og vannsirkulasjonen i Tveitahølen, for å sikre best mulige løsninger. Vang kommune anbefaler primært at det ikke gis konsesjon, pga. sannsynligheten for negative konsekvenser for naturmangfoldet i Tveitahølen, fiskevandringen, landskapsbildet, friluftsliv og rekreasjon. Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres mener kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig. De ber om flere utredninger og mener søknaden må avslås. Geir Endre Rogn (Rogn Fjellgard) og Nils Rogn (Rogn kultur, camping og media) opplyser at de kjenner naturgrunnlaget langs hele strekningen godt, og mener konsekvensene for natur og kultur ikke er tilstrekkelig belyst. De mener konsekvensene ved å forlenge kanalen krever alminnelig høring. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering påpeker at med økt fallhøyde vil også deltakerandelen øke.

Hva gir NVE avslag til?

NVE gir avslag på søknad om å senke kraftstasjonen 2 meter sammenlignet med kotehøyden gitt i konsesjonen og å endre utløpets lengde med 200 meter.

Hvorfor gir NVE avslag?

Etter NVEs vurdering er det knyttet stor usikkerhet til om de foreslåtte avbøtende tiltakene som skal opprettholde fiskens vandring, og sikre vanngjennomstrømmingen til Tveitahølen, vil fungere.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Søknaden skisserer motstridende løsninger for vandring gjennom utløpsrørene og opp Storåne sitt hovedløp, og det er usikkert om den konsesjonsgitte minstevannføringen er tilstrekkelig for både lokkestrøm i Storåne og vann til Tveitahølen. Avløpskanalen og ytterligere fraføring av vann vil gi negative konsekvenser for det verdifulle elvelandskapet. Det er negativt at jordbruksjord må omdisponeres og tiltaket vil ha negative virkninger for bruken av elva til rekreasjon og friluftsliv. De samlede negative virkningene av tiltaket er etter NVEs vurdering betydelige. Samtidig er de samfunnsmessige fordelene av tiltaket minimale, og disse oppveier ikke for ulempene.

Clemens Kraft AS og Skagerak Kraft AS fikk konsesjon til å bygge Føssaberge kraftverk i Vang kommune i Innlandet fylke den 30.11.2016. I vedtak av 10.02.2022 ga NVE forlenget byggefrist til 30. november 2026. Konsesjonen gir tillatelse til å utnytte et fall på 23 meter mellom Rogn og Tveit i Storåne i Begnavassdraget. Vannveien er planlagt som 800 meter tunnel og 100 meter nedgravd rørgate. Middelvannføringen ved inntaket er beregnet til 15,3 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 18,0 m³/s. En utbygging i tråd med konsesjonen vil føre til redusert vannføring på en 1,5 km lang strekning i Storåne. Det er krav om slipp av minstevannføring på 4 m³/s om sommeren, 2,6 m³/s i periodene 01.04.-30.04. og 01.10.-31.10, og 2,15 m³/s resten av året.

På vegne av Fosseberge Kraftverk AS søkte Clements Kraft AS og Skagerak Kraft AS den 31.01.2025 om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å endre konsesjonen for Føssaberge kraftverk. Søknaden begrunnes med at oppmålt vann-nivå ved det konsesjonsgitte utløpspunktet er 0,7 meter høyere enn antatt, som fører til at kraftverket mister 0,7 GWh. Ved å slippe ut vannet 200 meter nedstrøms, vil konsesjonær oppnå ekstra produksjon til en lav kostnad. Den omsøkte planendringen er begrenset til kraftverkets utløp (figur 1).

Endringen innebærer at kraftstasjonen plasseres på samme sted, men utløpet under kraftstasjonen senkes med 2 meter. Dette vil øke effekten i kraftverket, og innebærer en økning i kraftproduksjonen på 1,6 GWh/år (tabell 1). Av dette er 0,8 GWh/år vinterproduksjon. De søker ikke om endring i slukeevne eller slipp av minstevannføring.

Figur 1. Tiltaksområdet i stiplet svart linje. Viser Storåne, Laglimsbekken og Tveitahølen (kroksjø) mm.. Hentet fra søknaden.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

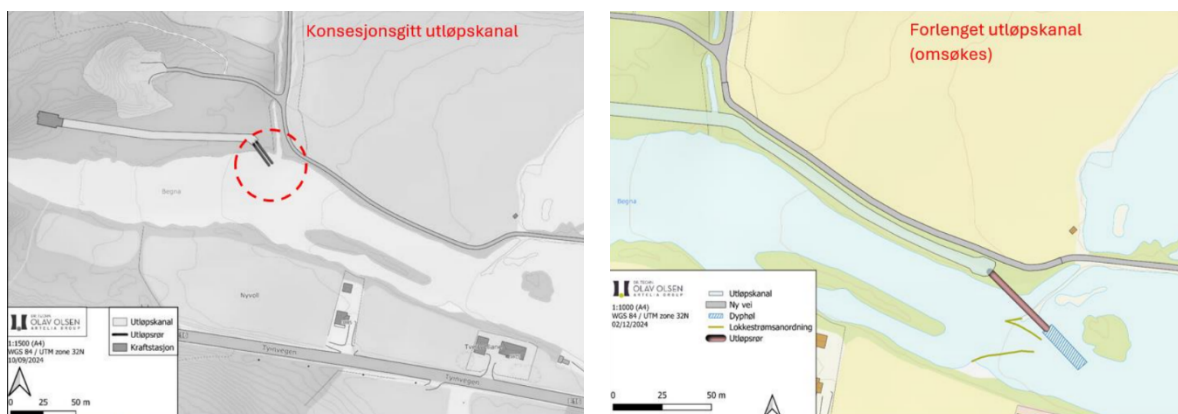
Hoveddata

Tabell 1. Hoveddata for konsesjonsgitt tiltak og omsøkt planendring.

		Konsesjonsgitt	Planendring
Nedbørsfelt	km ²	580,3	
Middelvannføring	m ³ /s	15,3	
Installert effekt	MW	3,4	3,73
Produksjon per år	GWh	16,8	17,5
Brutto fallhøyde	m	22,3	24,3
Utløpspunkt	moh.	429,7	427,7
Utløpskanal	m	150	327
Berørt elvestrekning	km	1,5	1,7
Utbyggingskostnad (år)	mill.kr.	140 (2024)	147 (2024)

Teknisk plan

Effekten økes ved å senke kraftstasjonen 2,0 meter. For å oppnå tilstrekkelig fall, må utløpskanalen frem til utslippsrøret mot Storåne senkes tilsvarende og forlenges med i underkant av 200 meter. Dette gir en samlet åpen kanallengde på 327 meter, parallelt med elveløpet. Like før samløpet med Storåne avløses kanalen av et nedgravd/neddykket rør, som føres ca. 40 meter ut i vannet fram mot utslippspunktet i Storåne. Endringen innebærer at utløpet til sidevassdraget Laglimsbekken ledes direkte inn i utløpskanalen og endrer Laglimsbekkens samløp med Storåne (figur 2).

Figur 2. Forlenget utløpskanal som følge av senket kraftstasjon.

Høring

Etter NVEs vurdering er ikke saken så omfattende at det er behov for kunngjøring og bred offentlig høring. Søknaden har vært sendt på høring til alle parter som uttalte seg til den opprinnelige konsesjonssøknaden. NVE har fått inn seks høringsuttalelser. Hovedtrekket i uttalelsene er at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Vang kommune etterspør et bedre kunnskapsgrunnlag før NVE tar stilling til planendringen. De anbefaler primært at det ikke gis konsesjon, av hensyn til naturmangfoldet i Tveitahølen, fiskevandring, landskapsbildet og friluftsliv. Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet mener Laglimsbekkens funksjon for fisk må kartlegges. Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres mener både utløpskanalen og den påvirkede elvestrekningen bør kartlegges. Statsforvalteren og fylkeskommunen forventer at NVE pålegger overvåkning av opp- og nedvandringssløsning, og av lokkestrøm-anordningene og vannsirkulasjonen fra Storåne inn i Tveitahølen.

Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres mener planendringen må avslås, og at dette er avgjørende for å ivareta gjenværende verdifull vassdragsnatur i området. Rogn Fjellgard og Rogn camping mener tiltakets konsekvenser for natur og kultur ikke er tilstrekkelig belyst, og at konsekvensene av å forlenge kanalen krever alminnelig høring. Foreningen til Bægnavassdragets regulering minner om at Føssaberge kraftverk vil ta i bruk regulert vann, og at deltakerandelen i reguleringsanleggene øker med økt fallhøyde.

Clemens Kraft AS har kommentert høringsuttalelsene (NVE-ref. 201107642-80). De viser blant annet til tilleggsrapport om Laglimsbekken, som foreslår konkrete løsninger for hvordan bekken kan kobles på utløpskanalen. De skriver også at de vil følge opp konsesjonsvilkårene i byggefasen og driftsfasen, for å sikre at krav til opp- og nedvandringssløsning, lokkestrøm-anordning og vannsirkulasjon til Tveitahølen ivaretas i tråd med vilkårene.

Under «NVEs vurdering» har vi gjengitt delene av uttalelsene som er relevante for vår vurdering av om tiltaket skal få tillatelse til planendringen. Høringsuttalelsene og søkers kommentarer er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller sakens nettside: www.nve.no/9578/V. Tabellen under viser hvem som har sendt inn uttalelse, og dokumentnummeret i saken (201107642).

Høringspart	Dokumentnummer
Vang kommune	75
Innlandet fylkeskommune	76
Statsforvalteren i Innlandet	70
Rogn Camping, kultur og media og Rogn Fjellgard	73 og 74
Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres	71
Foreningen til Bægnavassdragets regulering (FBR)	69

NVEs vurdering

I det følgende vil NVE vurdere ulike forhold ved planendringen. Her vil vi utdype de temaene vi mener er viktige for vår avgjørelse. Vi viser ellers til vurderingene i *bakgrunn for vedtak* fra den opprinnelige konsesjonen, datert 30.11.2016 (NVE-ref. 201107642-56) og vedtaket om forlenget byggefrist av 10.02.2022 (NVE-ref. 201107642-62).

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

For å fatte vedtak må kunnskapsgrunnlaget være tilstrekkelig til at vi kan vurdere tiltakets omfang og virkninger. Høringspartene mener kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, og NVE vil derfor gjøre en nærmere vurdering av dette for de relevante temaene. I NVEs vurdering av konsekvensene for miljø og samfunn har vi lagt til grunn informasjonen som er lagt fram i søknaden, tilhørende fagutredninger, høringsuttalelser, søkers kommentarer til uttalelsene og NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 10.02.2026.

Fagutredningene som er lagt til grunn i saken er:

- Landbruksfaglig utredning av Norsk Landbruksrådgiving SA, 2025
- Forlenget utløpskanal Føssaberge kraftverk – vurderinger i forhold til terrestrisk biologisk mangfold av Ole Kristian Spikkeland Naturundersøkelser, 2024
- Fiskevandring ved nytt utløp av Dr. Techn. Olav Olsen AS, 2024
- Tilleggsvurdering fiskebiologi Laglimsbekken av Morten Kraabøl, 2025 (oppsummert i søkers kommentarer til høringsuttalelsene)

Laglimsbekken

Kommunen, Statsforvalteren og fylkeskommunen mener Laglimsbekkens funksjon for fisk må kartlegges før man kan ta stilling til om bekkens utløp i Storåne bør endres. Hvis bekkens funksjon som gytebekk mener de bekkens funksjon bør ivaretas opp til første naturlige vandringshinder.

Med bakgrunn i dette har søker utarbeidet en tilleggsrapport om Laglimsbekken. Rapporten omtaler bekkens som gytelokalitet for ørret fra Storåne, og at kraftverkets avløpskanal bør åpnes for fiskevandring for å bevare bekkens økologiske funksjon. Avløpskanalen skal munne ut i elva via et rør. Som følge av rørets fallgradient er det ifølge rapporten mulig å oppnå toveis vandring mellom hovedelva, avløpskanalen og bekkens. Det vises videre til hvordan avløpskanalen kan designes som et økologisk funksjonsområde for ørret og akvatiske insekter, og at dette, ved tilpasninger i avløpskanalens bunn, kan gjøres innenfor omsøkt areal. Senkning av bunn og tilførsel av grus- og steinmasser kan ifølge rapporten kompensere for eventuelt forringede gyte- og oppveksthabitater på den regulerte elvestrekningen i Storåne. Tilleggsrapporten uttaler videre at avløpskanalen primært vil tiltrekke seg ørret som er stedeegne for Laglimsbekken, og i mindre grad ørret som hører til lengre oppstrøms i Storåne. Det vises til at lokkestrømmen i hovedvassdraget vil bidra til at ørret som vandrer lengre oppstrøms, vil lokkes mot den regulerte elvestrekningen.

Vannstrøm og vann til Tveitahølen

Vang kommune mener kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig. De mener det må gjøres undersøkelser av vannstrømmen fra kraftverkets utløp, blant annet med tanke på Tveit bru (E16), og at man må ha mer kunnskap for å kunne si noe om størrelsen og lengden på «ledevollen» som skal sikre vannsirkulasjonen inn i Tveitahølen. Kommunen ber om illustrasjoner som viser hvordan elva vil se ut, og hvor elvestrømmen vil gå ved minstevannføringene. Kommunen ber NVE sikre ytterligere kartlegginger og kunnskap om Tveitahølen, og viser til at dette blir et stadig viktigere våtmarksområde. De mener én dag med feltarbeid ikke er tilstrekkelig. Videre viser de til at de fysiske kartleggingene av fisk på berørt strekning ble gjennomført på 80-tallet.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres viser til mangelfull kunnskap om konsekvensene for ulike fuglearter, fiskens vandringsveier, friluftslivsinteresser knyttet til vannstrengen og tilstrekkelig vanninnstrømming i Tveitahølen. De mener NVE bør be om utredninger av utløpskanalen og den påvirkede elvestrekningen. De stiller også spørsmål ved om kunnskapsgrunnlaget knyttet til samlet belastning er god nok.

Friluftsliv og landskap

Vang kommune viser til at vassdraget har blitt påvirket av blant annet veiutbygginger, og at bruken til fiske og friluftsliv har endret seg siden konsesjonen ble gitt. De ber NVE pålegge søker å dokumentere at fisk, fiske og vannrelatert friluftsliv blir ivaretatt dersom utløpskanalen blir forlenget. Kommunen mener det bør gjennomføres brukerundersøkelser, og at søknaden bør på offentlig høring som følge av alderen på kunnskapsgrunnlaget og vassdragskonsesjonen. De mener lokale reiselivs- og overnattingsbedrifter i Vang bør få uttale seg, og viser spesielt til Vang turlag/DNT Valdres, Vang jeger- og fiskarlag og fiskere. Eierne av Rogn Fjellgard og Rogn camping mener også offentlig høring er nødvendig for å belyse konsekvensene for natur og kultur.

NVEs samlede vurdering av kunnskapsgrunnlaget

En søknad om planendring skal kun legge vekt på de omsøkte endringene, sammenlignet med det som er konsesjonsgitt. Det er endringene som skal vurderes, ikke forhold som er vurdert i forbindelse med gitt konsesjon. De delene av kunnskapsgrunnlaget som er relevante for planendringen er oppdatert med nye faglige utredninger, og er supplert med tilleggsdokumentasjon som svar på høringsuttalelsene.

Med hensyn til kravet om offentlig høring anser NVE ikke saken som så omfattende at dette er nødvendig. Søknaden ble sendt på høring til de som tidligere har uttalt seg i saken, herunder kommunen, Statsforvalteren og fylkeskommunen, og til organisasjoner med lokal kunnskap om naturmangfold, friluftsliv mm. NVE har gjort en selvstendig vurdering av det samlede kunnskapsgrunnlaget, herunder søknaden om planendring med tilleggsutredninger, supplerende dokumentasjon om Laglimsbekken og fiskevandring, høringsuttalelser og søkers kommentarer til disse, samt annen tilgjengelig informasjon.

Spørsmålet om kunnskapsgrunnlaget knyttet til samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, ble omtalt i forbindelse med den opprinnelige konsesjonsbehandlingen. Den gang ble utbyggingens betydning vurdert med hensyn til områdets bekkekløfter og bestanden av fossefall. Søknaden berører ikke bekkekløfter og påvirkning og avbøtende tiltak for fossefall er omtalt i planendringssøknaden. NVE er ikke kjent med andre tiltak som kan øke belastningen på relevante arter og økosystemer.

NVE vurderer at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere tiltakets omfang og virkninger for miljø og samfunn, og til å fatte vedtak. Etter vår vurdering er dermed kravene i vannressursloven § 23 og naturmangfoldloven § 8 oppfylt.

NVEs vurdering av påvirkning på naturmangfold

Akvatisk miljø

Søknadens rapport om naturmangfold beskriver at den rødlistete naturtypen «elvevannmasser» (nær truet - NT) allerede er svekket, blant annet som følge av regulering av Vangsmjøse og

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

nærheten til veier, bruer mv. Ifølge rapporten har elvevannmassene liten til middels verdi, og planendringen vil gi *middels negativ virkning* på naturtypen.

Endringen medfører redusert vannføring i Storåne, over en strekning på ca. 200 meter. De hydrologiske endringene kan gi negative konsekvenser for vannlevende organismer, herunder fisk, samt for fuglearter med tilknytning til vann som dvergdykker, fossefall mm. Den foreslåtte avløpskanalen kan i noen grad kompensere for dette, ved å skape nye leveområder, men disse vil ha en annen karakter enn dagens elv. Kanalen er smalere og dypere, og mesteparten av elvas tilgjengelige vann vil bli brukt til kraftproduksjon med utløp i kanalen.

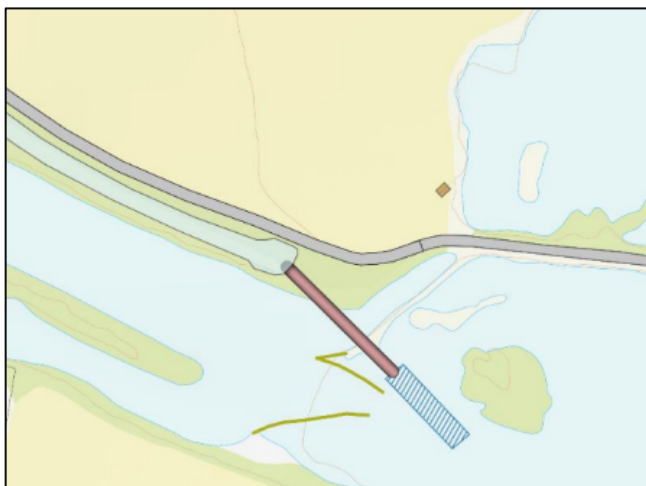
Fiskevandring

Flere av høringspartene er bekymret for hvordan planendringen vil påvirke fiskens vandringsmuligheter. Dette var også et viktig tema i den opprinnelige konsesjonsbehandlingen. NVE vurderte da at utbyggingen ikke ville komme i konflikt med fisk og fiskeinteresser i en slik grad at det i seg selv var avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Krav om minstevannføring ble blant annet fastsatt for å bøte på de negative virkningene for fisk, og utbyggingen ble vurdert til å ha liten negativ konsekvens.

Det er endringene langs den omsøkte strekningen som skal vurderes. Omfattende kartlegging av disse 200 meterne vil gi begrenset kunnskap om fiskens livsvilkår langs hele den fraførte strekningen. Den nå berørte elvestrekningen ble ikke vurdert i den opprinnelige konsesjonssøknaden, men etter NVEs vurdering er de overordnede konklusjonene overførbare, siden elvetopografien ikke skiller seg vesentlig fra det øvrige berørte strekket. Ifølge søknaden forventes det at ørret vil vandre forbi det berørte området, både for gyting og næringssøk. NVE mener de viktigste endringene vil være vandringsmulighetene inn og ut av avløpskanalen og videre opp Laglimsbekken, forbi kraftverksutløpet og videre opp hovedløpet.

For å lede fisk bort fra avløpskanalen og videre opp Storåne, skal det ifølge søknaden etableres en lokkestrøm i overflaten hvor fisken kan vandre (figur 3). Laksefisk søker normalt mot den sterkeste strømmen under oppvandring, og vandrer ofte i de øverste vannmassene. Derfor må lokkestrømmen i overflaten ha noe høyere hastighet enn vannet ut fra utslippsrørene, men ikke så høy at fisk ikke klarer å forsere den. Fiskens tilgang til Laglimsbekken, som er planlagt koblet på avløpskanalen, er skissert via rørets utløp i Storåne.

Etter NVEs vurdering er det motstrid mellom løsningene for fiskevandring inn i utløpskanalen og fiskevandringen videre opp Storåne. Hensikten med lokkestrømmen er, slik NVE forstår søknaden, å bidra til at fisken ikke velger utløpsrørene når den vandrer opp elva. Søknaden beskriver også at vannhastigheten ut av utslippsrøret i lengre perioder vil være for høy til at fisk kan vandre inn i røret. Samtidig legger den

Figur 3. Utløpet til Storåne, med planlagt lokkestrøm markert med grønne streker. Figuren er hentet fra søknaden.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

fiskebiologiske tilleggsvurderingen til grunn at ørret som hører hjemme i Laglimsbekken skal benytte utløpsrørene for tilgang til bekken.

I tillegg skal det sikres tilstrekkelig vann inn til Tveitahølen, for å opprettholde vanngjennomstrømmingen her (se egen vurdering). Det er knyttet betydelig usikkerhet til om de foreslåtte tiltakene vil fungere. Etter NVEs vurdering er det stor sannsynlighet for at planendringen vil medføre negative konsekvenser for fiskens vandringsmuligheter.

Nærmere om oppfølgingen av konsesjonsvilkårene

Statsforvalteren og fylkeskommunen forventer at NVE pålegger overvåkning av de foreslåtte løsningene for fiskevandring, for å sikre at valgt løsning fungerer best mulig. De forventer også at lokkestrømanordningene og vannsirkulasjonen fra Storåne og inn i Tveitahølen overvåkes, for å sikre at dette fungerer etter hensikten. Fylkeskommunen mener tiltakshaver bør pålegges tiltak om løsningene ikke fungerer optimalt. Søker bekrefter at løsningene skal overvåkes i driftsfasen. Dette er etter NVEs vurdering ikke tilstrekkelig, siden det er for stor usikkerhet knyttet til om løsningene vil fungere.

Ved eventuell utbygging av konsesjonsgitt kraftverk gir konsesjonens naturforvaltningsvilkår (vilkår nr. 5) blant annet anledning til å pålegge tiltak for å sikre at fiskens vandringsmuligheter opprettholdes, og for å sørge for at livsbetingelsene for fisk forringes minst mulig. Vang kommune har i forbindelse med dette påpekt at man må ha kunnskap om den faktiske nå-tilstanden, om man skal kunne vurdere hva dette reelt sett vil innebære. Formuleringene i naturforvaltningsvilkårene må ikke forstås slik at krav stilt med hjemmel i disse forutsetter en fullstendig oversikt over nå-tilstanden i vassdraget. Ved eventuelle tiltak kan en vurdering av tidligere tilstand være nødvendig, basert på antagelser om hvordan denne har utviklet seg over tid. Om nødvendig gir konsesjonen mulighet til å pålegge naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen (vilkår nr. 5).

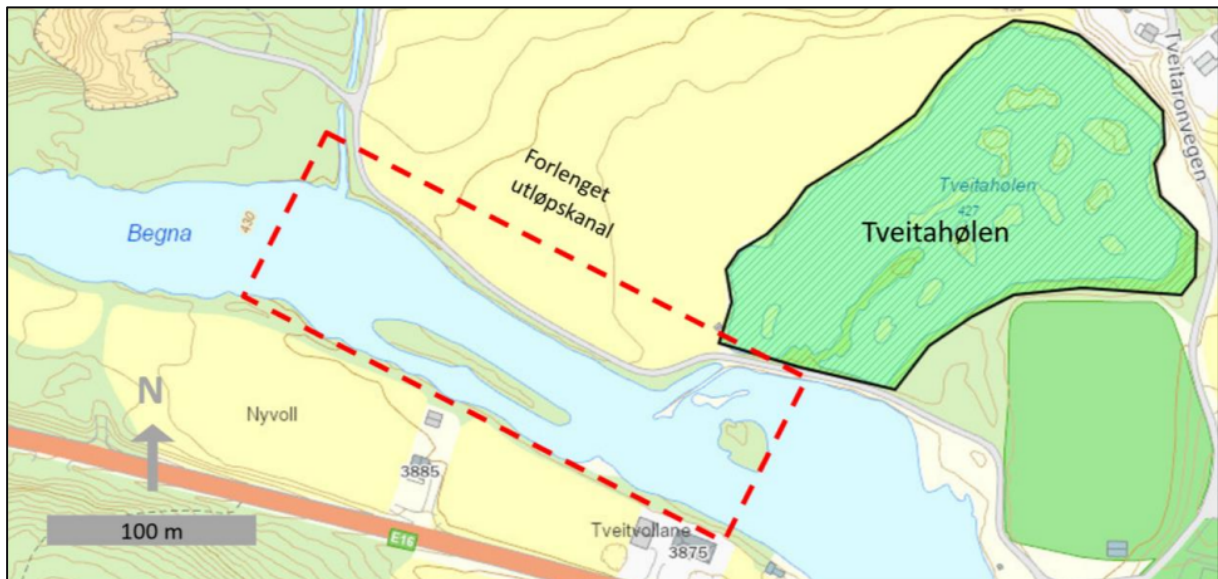
Tveitahølen og forholdet til løsning for fiskevandring

Søknadens rapport om naturmangfold er supplert med funn fra tidligere undersøkelser, og informasjon fra tilgjengelige databaser. Naturtypen *kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti* (Tveitahølen) ventes ifølge søknaden ikke å bli berørt, da det antas at vanngjennomstrømmingen vil bli opprettholdt (figur 4). For å sørge for dette beskriver søknaden at eksisterende voll/ledestrømsanordning, som leder vann fra Storåne, må forsterkes og tilpasses de nedgravde utløpsrørene. Søker skriver at de vil «(...) prøve å opprettholde dagens vannmengde som renner inn i hølen.»

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 4. Forlenget utløpskanal og våtmarksområdet Tveitahølen. Figuren er hentet fra søknaden.

Kroksjø-basseng er nær truet i Norsk rødliste for naturtyper 2025. Etableringen av kroksjøer er et resultat av dynamiske hydrologiske prosesser. Det er normalt at vanntilførselen varierer, med tørre perioder når vannstanden i elva er lav. Artssammensetningen avhenger blant annet av hvor mye vann som tilføres området, men kroksjøer kan være viktige oppholdssteder for en rekke fuglearter.

Søknadens naturmangfoldrapport beskriver naturtypen som sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, blant annet ved at den naturlige kontakten med Storåne er brutt og erstattet av betongrør. Den beskriver videre at en rekke rødlistearter er registrert i eller ved naturtypen (dvergdykker, horndykker, vipe (eldre funn), taksvale og sandsvale). Etter NVEs vurdering er det vesentlig at vannstrømmen gjennom Tveitahølen opprettholdes. Det er over tid gjort flere funn av rødlistede arter i og ved naturtypen, og potensialet som levested for rødlistede arter er til stede.

Mulighetene for vanngjennomstrømming avhenger av hvor mye vann som er tilgjengelig langs fraført strekning. Løsning for fiskevandring krever en viss vannmengde, samtidig som det må sikres nok vann til Tveitahølen. Innløpsrøret til kroksjøen ligger oppstrøms kraftverksutløpet, og må store deler av året basere seg på minstevannføringen langs fraført strekning.

Søknadens rapport om toveis fiskevandring anslår at innløpsrøret til Tveitahølen kan slippe forbi 0,5 til 1 m³/s. Dette utgjør inntil 25 % av minstevannføringen om sommeren og i underkant av halvparten av vintervannføringen, og reduserer i betydelig grad muligheten for å skape lokkeflom med det resterende vannet. Figur 5 viser vannføringen inn mot Tveitahølen ved 6 m³/s, betydelig høyere enn laveste minstevannføring.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 5. Ledevoll mot Tveitahølen ved 6 m³/s. Bildene er hentet fra søknaden om planendring.

Ryfossen (nedstrøms tiltaket, før Storånes utløp til Slidrefjorden) regnes som et naturlig vandringshinder for ørreten i vassdraget. Det er fisketrapp ved utløpet av Norsvinsfjorden (østre del av Vangsmjøse), så fisken kan vandre inn i Vangsmjøse. Likevel indikerer undersøkelser (i forbindelse med opprinnelig konsesjonsprosess) at det er få fisk som vandrer forbi sjøens utløp. Siden det fanges relativt stor fisk i elva, og fordi den i liten grad vandrer inn i Vangsmjøse, tyder dette på at fisken i stor grad er elvestasjonær. For å opprettholde ørretstammen må man derfor redusere vandringshindre så langt det lar seg gjøre.

Det er med andre ord viktig at en eventuell lokkestrøm fungerer best mulig, slik at fisken fremdeles kan vandre forbi kraftverksutløpet. Samtidig er det viktig at denne lokkestrømmen ikke går på bekostning av vanntilførselen til Tveitahølen. Etter NVEs vurdering er det stor usikkerhet ved om tilgjengelig minstevannføring er tilstrekkelig for å opprettholde vann både til Tveitahølen og til lokkestrømmen i elvas hovedløp. Det er sannsynlig at tiltaket vil medføre negative konsekvenser for Tveitahølen og artene her, og for fiskens vandringsmuligheter.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om planendring for Føssaberge kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) §§ 8-12, samt forvaltningsmålene i nml. §§ 4 og 5.

NVE har tidligere i vedtaket vurdert at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillende i denne saken, jf. § 8. Kunnskapen om naturmangfoldet står i et rimelig forhold til sakens karakter, gitt sakens utfall. Samtidig foreligger det ikke tilstrekkelig kunnskap om de samlede effektene av tiltaket på naturmiljøet, og det må derfor tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade, jf. føre-var prinsippet i nml. § 9. Vi viser til våre vurderinger knyttet til usikkerhetene ved de foreslåtte tiltakene, og sannsynligheten for at planendringen vil medføre negative konsekvenser for fiskens vandringsmuligheter og for Tveitahølen og artene her.

Innenfor influensområdet finnes naturtypene *elvevannmasser* (NT) og *grokksjøer, flomdammer og meanderende elveparti* (grokksjø-basseng er NT på rødliste for naturtyper 2025). Søkers naturmangfoldrapport lister blant annet opp følgende rødlista arter: Vipe (CR, eldre funn), dvergdykker (EN), horndykker (VU), fiskemåke (VU), hønsehauk (VU), sandsvale (VU), storskarv

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

(NT), taksvale (NT) og stær (NT). I tillegg har Vang kommune i sin uttalelse skrevet at følgende rødlistede arter er observert i Tveitahølen: Hettemåke (CR), sothøne (VU), snadderand (NT), sivhauk (NT), rødstilk (NT), og tårnseiler (NT). En eventuell ytterligere utbygging av Storåne med omsøkt planendring vil etter NVEs mening være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 og forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra Føssaberge kraftverk med omsøkte planendring i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet, jf. nml. § 10 (samlet belastning). Vassdraget har allerede regulert vannføring, og det er gitt konsesjon til ytterligere regulering i forbindelse med konsesjonen til Føssaberge kraftverk i 2016. Denne planendringen forsterker påvirkningen ytterligere. De betydelige usikkerhetene knyttet til konsekvensene for fiskevandring og Tveitahølen gjør det sannsynlig at den samlede belastningen på naturtypene, artene og økosystemet vil økes, slik at det er usikkert om bestandene kan opprettholdes innenfor tiltakets influensområde.

Naturmangfoldloven §§ 11 og 12 stiller krav til at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, og at miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder skal legges til grunn. Etter NVEs vurdering er det, som allerede nevnt, knyttet betydelig usikkerhet til hvorvidt de foreslåtte tiltakene for å begrense ulempene ved utbyggingen vil fungere. Det er derfor heller ikke mulig å fastslå om kostnadene ved miljøforringelse faktisk dekkes inn av de foreslåtte tiltakene, og om løsningene i realiteten er miljømessig forsvarlige. Etter NVEs vurdering er det derfor ikke klart at vilkårene i §§ 11 og 12 er oppfylt.

Landskap, landbruk og friluftsliv

Kraftverket og utløpskanalen er planlagt plassert innenfor landskapstypen *åpent dallandskap under skoggrensen med innlandsfjord og bebyggelse/infrastruktur* (Natur i Norge, NiN). Dette er et landskap med åpen og vid dalform, med gradvis og slak overgang til omkringliggende åser og fjell. Elva utgjør en viktig del av opplevelsen av landskapet, noe konsesjonær selv viser til i sin søknad. Vang kommune, Rogn Fjellgard og Rogn camping uttaler at inngrepet vil ha negative konsekvenser for denne landskapsopplevelsen.

Påvirkningen vil både være knyttet til redusert vannføring i Storåne, og til etableringen av en parallell avløpskanal. Søker mener den berørte strekningen bare er delvis synlig fra E16, hvor det meste av områdets ferdsel foregår, og at «(...) plastring og god terrengtilpasning vil gjøre den til et lite fremtredende element i et ellers stort landskapsrom dominert av vann/vannspeil og moderne landbruksvirksomhet.»

Etter NVEs vurdering vil tiltaket være relativt synlig fra E16, blant annet fra Tveit bru (figur 6). Store deler av året vil elva ha mindre vannføring enn i dag, med redusert vanndekt areal. Dette vil i seg selv være negativt for landskapsbildet. Det er vanskelig å anslå hvor synlig selve avløpskanalen vil bli, men det fremstår klart at synligheten vil øke sammenlignet med konsesjongitt kanal. Kanalen lengde doubles, og den plasseres i et område som ligger tettere på bebyggelse og infrastruktur. Selv om søker beskriver flere tiltak for å gjøre den så natur-lik og lite fremtredende som mulig, vil kanalen i praksis fremstå som en menneskeskapt struktur, som endrer vassdragets opprinnelige karakter. Kanalen vil ha dykket utløp til elva, og vil ikke ha en natur-lik tilkobling til denne. NVE vurderer at endringen vil medføre virkninger som er negative for områdets landskapsverdier.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 6. Tiltaksområdet sett fra Tveit bru (E16). Rød sirkel markerer utløpsområdet. Hentet fra Google Maps.

Flytting av landbruksjord

Ved å endre avløpskanalens plassering må man flytte 1320 m² fulldyrka jord. Jorda er planlagt plassert på et areal på gården Tveit, ca. 200 meter fra tiltaksområdet, i et område som i dag er klassifisert som skog og delvis åpen fastmark.

Vassdragstiltak skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne interesser, jf. vannressursloven § 5. Jordvern er en slik allmenn interesse, som skal hensyntas ved vurderingen av konsesjonsspørsmålet. Den nasjonale jordvernstrategien¹ fastsetter blant annet et mål for hvor mye dyrket jord som kan omdisponeres per år, og slår fast at det viktigste er å unngå omdisponering så langt det lar seg gjøre. Når omdisponering ikke kan unngås må man forsøke å flytte massene til et annet egnet sted, men erfaring har vist at jordsmonnets kvalitet forringes ved flytting. Etter NVEs vurdering er gjennomføringen av tiltaket til ulempe for hensynet til jordvern, ettersom det er utfordrende å opprettholde jordas kvalitet ved en eventuell flytting av denne.

Vang kommune presiserer i sin uttalelse at NVE bør sette tydelige krav for å sikre videre bruk av matjorda på den samme gården som mister areal. Siden omdisponering av matjord krever tillatelse fra annen myndighet har ikke NVE anledning til å stille et slikt krav, og søknad må sendes til- og godkjennes av kommunen.

Friluftsliv

Fiske

Storåne er kategorisert som et *svært viktig friluftslivsområde* i Miljødirektoratets Naturbase. Ifølge søknaden selges det fiskekort og det utøves ulike vannbaserte aktiviteter i og langs vannstrengen.

¹ Oppdatert jordvernstrategi - Prop. 121 S (2022–2023) Vedlegg 9. [Prop 121 S 20222023_LMD.book](#)

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Søker mener den konsesjonsgitte minstevannføringen er tilstrekkelig for å ivareta friluftsinteressene, herunder fiske og padling mv.

Birdlife Norge Valdres og Naturvernforbundet i Valdres viser til at utbyggingen vil forringe landskapets og elvas opplevelsesverdi. Redusert vannføring vil gjøre elva mindre attraktiv for friluftsliv, rekreasjon og sportsfiske, både for lokalbefolkningen og tilreisende. En sterkt redusert elv med terskler og stillestående vann har etter deres syn ikke den samme attraksjonen på blant annet sportsfiskere. Vang kommune mener bruken av vassdraget har endret seg og økt i omfang siden konsesjonen ble gitt. De viser til økningen i gjestedøgn på Rogn Camping fra ca. 100 i 2015 til ca. 2000 i 2024, og mener dette kan skyldes økt interesse for fiske i Storåne.

Den forlengede utløpskanalen vil gi redusert vannføring i Storåne. Dette vil kunne være negativt for fisket langs dette strekket, siden tilgangen til elva kan bli begrenset. I tillegg er det, som allerede nevnt, usikkerhet knyttet til i hvilken grad løsningene for fiskevandring vil fungere. Tiltaket skaper ytterligere barrierer for fiskens vandring, som kan påvirke fiskens livsvilkår og elvas attraktivitet som fiskeelv.

Elvepadling

Vang kommune mener minstevannføringen ikke er tilstrekkelig for å sikre passasje for raftingbåt, og at elva vil bli mindre attraktiv som padleelv. NVE legger til grunn søkers redegjørelse om at overløpsdammen er tilrettelagt for kano-/kajakpassasje. Vi forutsetter at konsesjonær øker vannføringen over dam så langt det lar seg gjøre for å legge til rette for rafting på utbyggingsstrekningen, jf. søkers kommentarer til høringsuttalelsene.

Samfunnsmessige fordeler

Gjeldene konsesjon fra 2016 ble gitt med bakgrunn i en årlig forventet middelproduksjon på ca. 17,2 GWh. Siden faktisk oppmålt nivå ved konsesjonsgitt utløpspunkt ligger 0,7 meter høyere enn antatt, mister kraftverket 0,7 GWh. Søknaden oppgir derfor et lavere årlig produksjonstall for konsesjonsgitt alternativ. Dette produksjonstapet søkes kompensert ved å senke kraftstasjonen 2 meter. Ny forventet årsproduksjon er 17,5 GWh i et gjennomsnittså, 0,3 GWh mer enn det som lå til grunn da konsesjon ble gitt i 2016.

Den isolerte produksjonsøkningen på 0,3 GWh sammenlignet med det konsesjonsgitte alternativet, og den ekstra økningen på 1,6 GWh dersom dette alternativet faktisk bygges, vil bare gi en marginal økning i skatte- og avgiftsgrunnlaget. Det vil også gi en liten økning i inntekter til kraftverkseier og grunneiere. Endringene vil først og fremst bidra til å opprettholde de positive samfunnsmessige fordelene ved det konsesjonsgitte tiltaket. Det er positivt at det legges til rette for økt produksjon av vinterkraft, men økningen er liten sammenlignet med konsesjonsgitt alternativ (fra 9,7 til 10,5 GWh).

NVEs oppsummering

Etter NVEs vurdering er det knyttet stor usikkerhet til om de foreslåtte avbøtende tiltakene, som skal opprettholde fiskevandring og sikre vanngjennomstrømmingen til Tveitahølen, vil fungere. Søknaden skisserer motstridende løsninger for vandring gjennom utløpsrørene og opp elvas hovedløp og til Laglimsbekken, og det er usikkert om den konsesjonsgitte minstevannføringen er tilstrekkelig for både lokkestrøm og vann til Tveitahølen. Avløpskanalen og ytterligere fraført vann

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

vil gi negative konsekvenser for det verdifulle elvelandskapet, jordbruksjord må omdisponeres og tiltaket vil ha negative virkninger for bruken av elva til rekreasjon og friluftsliv. De samlede negative virkningene av tiltaket er etter NVEs vurdering betydelige. Samtidig er de samfunnsmessige fordelene av tiltaket minimale, og disse oppveier ikke for ulempene.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planendringssøknaden og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknad om planendring for Føssaberge kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Mulighet til å klage

Vedtaket kan klages på, se opplysninger om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Oscar Østvold
fagleder

Magnus Elton Veflen
seniorrådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

CLEMENS KRAFT AS

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Kopimottakerliste:

FORENINGEN TIL BÆGNAVASSDRAGETS REGULERING

SKAGERAK KRAFT AS

CLEMENS KRAFT AS - Martin Vangdal

VANG KOMMUNE

Naturvernforbundet i Valdres

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

GEIR ENDRE ROGN

BIRDLIFE NORGE VALDRES LOKALLAG

ROGN CAMPING, KULTUR OG MEDIA - NILS ROGN

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.